

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Севдалина Илиева Димитрова

ШУ „Епископ К. Преславски”, ДИКПО, Варна

на дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

по *Област на висше образование: 1. Педагогически науки,*

Професионално направление: 1. 3. Педагогика на обучението по...

Докторска програма: Методика на обучението по музика

Докторант Мая Иванова Йорданова

Тема: „ТЕХНОЛОГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТВОРЧЕСКИТЕ УМЕНИЯ
НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП В
ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА“

Научен ръководител: проф. д-р Цветанка Костадинова Коловска

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”

Факултет „Музикална педагогика”

Катедра „Музикална педагогика и дирижиране”

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-27-024 от 18.02.2026г. на основание на чл. 31., ал. 1от ППЗРАСРБ и решение на Факултетния съвет при Факултет „Музикална педагогика” /Протокол № 24/18.02.2026г./ на Ректора на АМТИИ “Проф. Асен Диамандиев”, съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „Технологии за развитие на творческите умения на учениците от прогимназиален етап в обучението по музика” за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 3. Педагогика на обучението по... Докторска програма: Методика на обучението по музика. Автор на дисертационния труд е **Мая Иванова Йорданова**, докторант в редовна форма на обучение към Катедра „Музикална педагогика и дирижиране” с **научен ръководител проф. д-р Цветанка Костадинова Коловска** от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев”, Факултет Музикална педагогика, Катедра „Музикална педагогика и дирижиране”.

Представеният от Мая Иванова Йорданова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” и включва следните документи:

- Заповед за зачисляване № РД – 27 – 086 / 18.12.2020г., на основание на чл.11 от ППЗРАСРБ, въз основа на взето решение от Факултетния съвет при Факултет „Музикална педагогика”, Протокол №6/16.12.2020г.;
- Заповед за отчисляване № РД – 27 – 060 / 17.04.2024г., на основание чл. 24, ал. 4 и ал. 6 от ППЗРАСРБ и въз основа на взето решение за отчисляване – Протокол №1/17.04.2024г. на Факултетния съвет при Факултет „Музикална педагогика”;
- Заповед за откриване на процедура за защита на дисертационен труд на докторанта № РД-27-024 от 18.02.2026г. на основание на чл. 31., ал. 1от ППЗРАСРБ и решение на Факултетния съвет при Факултет „Музикална педагогика” /Протокол № 24/18.02.2026г./ на Ректора на АМТИИ “Проф. Асен Диамандиев;

- Кратък доклад;
- Пълен доклад;
- Творческа автобиография;
- Дисертационен труд;
- Автореферат;
- Списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- Копия на научните публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Творческата биографията на докторантката Мая Иванова Йорданова разкрива образ на много-добър иновативен музикален педагог, хормайстор и диригент, с богат професионален опит в системата на училищното образование, както и активна художествено-творческа и научноизследователска дейност. Тя е трудолюбива, отговорна, целеустремена. Притежава добри писателски умения, както и способност за извършване на научни изследвания. Други открояващи се качества са приспособяване и преодоляване на трудности. Научните ѝ интереси са насочени към проблемите на музикалното образование, развитието на творческите умения на учениците в прогимназиален етап и възможностите за прилагане на иновативни педагогически модели и дигитални технологии в учебния процес. Автор е на научни публикации и доклади, представяни на национални и международни форуми, като тази научна активност допринася за осмислянето на педагогическата практика в теоретичен контекст и за формирането на ясна изследователска позиция.

Интерес предизвиква афинитетът на докторантката, не само към Музика, но и към Математика и Финанси. Тя завършва магистърска степен по „Педагогика на обучението по музика“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, магистърска степен по „Обучение по математика в училище“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и магистърска степен по „Финанси“ във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, но везните накланят и тя избира да пише дисертационен труд по Музика. Това има и своето обяснение - професионалното ѝ развитие е тясно свързано с АМТИИ, където изучава пиано и участва активно в хоровия живот на академията. Включва се в различни хорови проекти и специализирани майсторски класове.

Преподавателската ѝ дейност е съсредоточена в системата на общообразователното училище. От 2016 г. работи като учител по музика, а от 2018 г. е част от екипа на ОУ „Райна Княгиня“ – Пловдив. В своята практика прилага иновативни подходи, насочени към активното участие на учениците, както и развитие на творческото мислене и интегриране на съвременни дигитални технологии в обучението по музика. Не закъсняват и сценичните ѝ изяви - през 2018 г. създава и ръководи вокална група „Звездички“ с ученици от начален етап на образование, която е носител на множество отличия от национални конкурси.

Паралелно с педагогическата си дейност развива активна художествено-творческа практика, като хормайстор и диригент. От 2025 г. е диригент на Дамски хор „Тримонциум“ – Пловдив, с утвърдена концертна дейност и отличия от престижни национални и международни конкурси.

За постижения в професионалната си дейност през 2023 г. тя е удостоена с отличие – грамота и награда „Млад учител“ от Община Пловдив, което представлява институционално и обществено признание за качеството и значимостта на нейната педагогическа работа.

3. Актуалност на тематиката

Мая Иванова Йорданова е избрала ключова за обучението по музика тема на дисертационния си труд със значима изследователска проблематика: технологии за развитие на творческите умения на учениците от прогимназиален етап в обучението по музика.

4. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Мая Иванова Йорданова е докторант в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Факултет „Музикална педагогика“, Катедра „Музикална педагогика и дирижиране“. Дисертационният ѝ

труд съответства на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, гр. Пловдив. Няма данни за допуснати нарушения по процедурата.

Дисертацията се състои от увод, три глави, изводи и заключение, библиография, приноси, 24 приложения - общо 206 страници. Използваните източници в текста са 112, от които 72 на кирилица, 16 на латиница, 24 източници от Интернет. Илюстративният материал съдържа таблици, графики и диаграми, като основната статистическа част е включена в приложенията.

Актуалност на проблема

Авторката се насочва към конкретен и важен за нашето съвремие проблем от областта на методиката на обучението по музика в прогимназиален етап на образование, като убедително аргументира актуалността на настоящото си изследване, а то се „обуславя от необходимостта българското училище да отговори на съвременните предизвикателства в областта на образованието, чрез внедряване на технологии и подходи, които подпомагат развитието на творческо мислене и културна чувствителност у учениците“ (Дисертационен труд, с. 7-8).

Уводът насочва към основната изследователска теза свързана с творчеството и необходимостта от преосмисляне на подходите в обучението по музика и по-точно до каква степен съвременните технологии могат да се използват, като активен фактор за развитие на творческия потенциал на учениците. Акцентът се фокусира именно върху тези възможности, като се изследва ефекта от прилагане на иновативна методика в обучението по музика, основана на използването на дигитални технологии, елементи на изкуствен интелект, STEAM подход и принципите на групов и проектна работа, като се цели да се анализира въздействието ѝ върху развитието на творческата активност у учениците в прогимназиалния етап.

Прави добро впечатление компетентното формулиране на методологическите характеристики: предмет, обект, цел, произтичащите от целта задачи, методи и работна хипотеза на изследването. Те са в съответствие с изискванията на методиката на педагогическите изследвания.

В **Първа глава – Теоретични основи на проблема**, е направена систематизация и задълбочен анализ на теоретичната информация в специализираната литература по разглеждания от авторката проблем – творчеството, като универсална и педагогически развиваема способност, чиято реализация е в пряка зависимост от познавателната активност и от целенасочено организираната образователна среда. Изведени са и степенувани в логична последователност обобщения и изводи, до които тя достига.

Във **Втора глава** авторката очертава методическата рамка и организацията на педагогическия експеримент, като аргументира възможностите за развитие на творческите умения на учениците в обучението по музика чрез интеграция на STEAM-базирани и проектно-ориентирани дейности, използване на изкуствен интелект, извънкласни форми на работа и активната фасилитираща роля на учителя. Интерес представляват създадените от нея подходи, създаващи условия за целенасочено стимулиране на креативността, както и да осигуряват логическа връзка между теоретичните постановки и практическата реализация на експерименталното обучение. Тази глава се явява един вид методологичен мост между теоретичния анализ и емпиричното изследване, дефинирайки конкретни педагогически средства и условия за тяхното приложение. Изградената от авторката методическа рамка, създава предпоставки за системно събиране и анализ на емпирични данни, чрез които в следващата – трета глава се проследява ефектът от експерименталното обучение върху развитието на творческите умения на учениците в прогимназиален етап.

В **Трета глава** на дисертационния труд се представя организацията и провеждането на педагогическото изследване. Компетентно са формулирани критериите и показателите на изследването и се прилагат адекватни на изследователската цел взаимодопълващи се методи, съобразени със спецификата на педагогическата проблематика за проверка на хипотезата и реализиране на поставените задачи, а именно: педагогическо наблюдение, анкетен метод, диагностични тестове и творчески задачи, както и педагогически експеримент, реализиран в три последователни етапа – констатиращ, обучаващ и контролен. Изследването на авторката стъпва

върху разбирането, че творчеството е универсална човешка способност, подлежаща на целенасочено педагогическо развитие. В този контекст е разработена и експериментално апробирана методика за стимулиране на творческата активност чрез интегриране на дигитални технологии и групово-проектна работа в обучението по музика. Получените от Мая Иванова Йорданова емпирични данни са подложени на сравнителен и статистически анализ посредством описателна статистика, t-тестове и честотни разпределения. Съвкупността от тези методи осигурява надеждна основа за проследяване и интерпретация на динамиката в развитието на творческите умения на учениците. В тази връзка установявам правомерна постановка на експеримента, в който участват експериментална и контролна групи. Той е убедително представен, а анализът на постигнатите резултати има доказателствен характер, който потвърждава формулираната работна хипотеза на изследването. Изведени са и степенувани в логична последователност и изводи, до които достига докторантката. Тя убедително изтъква качествата на предложения иновационен модел, като дава неговата теоретична обосновааност и практическа приложимост.

Заклучението в дисертационния труд се явява логично обобщение на цялата разработка. В него проличава логична структура, отлично владееене на научната терминология, както и съответствие на стандартите за оформление на дисертационен труд.

Използваната от авторката литература включва образци не само на музикални теоретици и педагози, както и техни цитати, които изцяло подкрепят основни тези в направеното изследване. На мнение съм, че дисертационния труд на Мая Иванова Йорданова е прецизен и професионален, както и нейната осведоменост в научната област, в която тя работи, а тя е достатъчно задълбочена и широкообхватна.

Дисертационният труд е оригинално дело на автора.

Авторефератът представя дисертационния труд на авторката в резюме. В него са залегнали всички глави от дисертацията. Коректно са представени основните изследователски резултати, до които тя достига. Има идеи и изводи, списък с научните и научно-приложни приноси, както и практическа приложимост на получените резултати. Предоставен е и списък с научните публикации по проблематиката на дисертационния труд.

Посочените четири научни публикации отразяват съществени страни от съдържанието на дисертационния труд, като не го дублират. Те безспорно притежават научна стойност. Отразяват най-важните части от труда на Мая Иванова Йорданова. Публикациите не само съответстват на количественото изискване от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев”, но и ги надвишават.

5. Научни приноси

Мая Иванова Йорданова е избрала ключова за обучението по музика в прогимназиален етап, значима изследователска проблематика и тема на дисертационния си труд. Тя има основополагащо значение за формирането на творческите умения у учениците в прогимназиален етап чрез иновативни педагогически технологии.

Основните постижения в този дисертационен труд и приносните моменти в него могат да се систематизират в два аспекта – теоретичен и практико-приложен.

В теоретичен аспект:

1. Важен принос в дисертационния труд е разработената от авторката методика за стимулиране на творческите умения на учениците в прогимназиален етап, която се базира на интегрирано използване на дигитални технологии, STEAM обучение, елементи на изкуствен интелект и групов проектна дейност в часовете по музика.
2. Детайлно е въведен модел за педагогическа интервенция, който съчетава традиционни музикални дейности с иновативни образователни подходи и е успешно приложен в реална училищна среда, което води до повишена творческа активност на учениците.
3. Важен принос са създадените от авторката инструменти за диагностика и оценка на творческата изява на учениците, които са базирани на обективни критерии и показатели

и дават възможност за проследяване на индивидуалния напредък в музикалното им обучение.

В практико-приложен аспект едни от най-сериозните приноси в дисертационния труд, са:

1. Проведеният от авторката педагогически експеримент с експериментална и контролна групи, чрез който се потвърждава положителното въздействие на прилаганата методика върху развитието на музикално-творческите умения на учениците от прогимназиален етап.
2. Формулираните конкретни практически препоръки към преподавателите по музика относно възможностите за прилагане на иновативни образователни стратегии, насочени към развиване на творческия потенциал на учениците в съвременна училищна среда.
3. Доказана е ефективността от прилагането на съвременни образователни технологии и дигитални ресурси, като фактор за активиране на креативните способности на ученици в прогимназиален етап, което допринася за осъвременяване на учебния процес по музика.
4. Научният труд притежава широко практическо приложение и е насочен към подпомагане на учителите по музика в прогимназиален етап.
5. Българската методика на обучение по музика се обогатява и развива със създадения от Мая Иванова Йорданова теоретико-приложен модел на иновативни авторски технологии по музика за развитие на творческите умения на учениците в прогимназиален етап.

Обособените от автора приноси съответстват на съдържанието на разработката и отразяват обективно постигнатото от Мая Иванова Йорданова, като докторант.

5. Критични забележки и препоръки – нямам такива.

6. Лични впечатления

Впечатленията ми се основават на представеното от докторантката за конкурса. Като положителни нейни лични качества мога да изтъкна: смелост, мотивираност, системност, последователност, отговорност, трудолюбие, целеустременост.

7. Заключение

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката** и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, гр. Пловдив.

Дисертационният труд показва, че докторантката **Мая Иванова Йорданова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Методика на обучението по музика** като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Мая Иванова Йорданова в Област на висше образование: 1. Педагогически науки, Професионално направление: 1. 3. Педагогика на обучението по... Докторска програма: Методика на обучението по музика**

23.03. 2026 г.

Рецензент: .....

проф. д-р Севдалина Димитрова